

Foaiia românească

Vineri
17 aprilie
1998

Anul I
Nr. 16

(Serie nouă)

Săptăminal al românilor din Ungaria ❖ Fondat în 1951 ❖ 8 pagini ❖ 20 forinți

Cultură universală sau cultură alternativă?

În ziua de vineri, 27 martie, un prietenos soare de primăvară a sclipit peste toată capitala Ungariei. Iar pe bulevarde, pe poduri, pe piețe, drapelurile Ungariei au fluturat alături de steagurile României, sub o adiere promițătoare, de bun augur. În această zi a început „Săptămîna Culturii Române”, încadrată (s-ar fi părut) în amplul program al „Festivalului de Primăvară” din Budapesta.

Și încă o dată: stindardele ambelor țări au fluturat în Capitală, în suflul proaspăt al unei noi primăveri. Iar speranțele au fost îndreptățite. Căci cîrmuirea culturală a României a pregătit un echipaj de calibru, reprezentînd culmi artistice din toate sferele culturii și artei: personalități și formații, grupuri și nume cu răsunset mondial, aplaudate în toate sălile de concerte de pe mapamond, actori premiați la festivaluri internaționale prestigioase, artiști plastici care fac cinste celor mai prestigioase galerii de pe oricare continent, balerini despre care se vorbește cu admirație, păpușari cunoscuți de publicul mic și mare de oriunde, regizori de teatru și film laureați în repetate rînduri.

Ca atare, toate premisele au fost asigurate ca, de astă dată, România să figureze pe afișe, în ziare, în magazine culturale diverse cu litere mari și pe pagini de titlu.

Iar pe zi ce trecea, sălile de spectacol au fost arhipline, vernisajele au atras un public mai numeros ca oricînd, spectacolele muzicale au repurtat succese deosebite, actorii români au fost aplaudați și rechemați la rampă, concertele au entuziasmat auditoriul.

...Numai în presă nu s-a oglindit această performanță. Poate că nu am urmărit cu atenția cuvenită cronicile din aceste zile, dar am reținut cîteva teme și nume evidențiate. Cel mai mare cotidian a făcut tocmai în aceste zile elogiul lui Giorgio Strehler și Menzel, a adus reportaje ample despre reconstrucțiile unor teatre mari din Capitală, renumitul critic teatral a disecat chiar două spectacole (unul din provincie, altul din Budapesta)... Iar în ziarul din 26 martie, în fine, am găsit zece rînduri care anunța spectacolul Teatrului „Bulandra” din București. Iar după ce am citit despre o nouă inițiativă (și mod de expunere) în Galeria Națională, nu am găsit niciunde și nimic despre amplul vernisaj al artiștilor plastici români... Și nimic despre „Zilele Filmului Românesc”, nimic despre marile personalități culturale care au onorat frumoasa metropolă de la Dunăre prin chiar prezența lor...

E drept, în același timp am auzit numele unor remarcabili artiști de origine română (talentata capelmaistră a formației „Il musici di Roma” este o violonistă româncă, la concertul omagial închinat memoriei lui Sir George Solti condus de Ivan Fischer și-a dat concursul și un solist român și, la fel, ca o coincidență: în aceste zile tocmai sosise din Paris renumitul compozitor Vladimir Cosma... Iar cu ocazia unor montaje ulterioare se afla la Budapesta și cineastul român care lucrase la filmul maghiar de răsunset „Frații Witmann”)...

Presupun că atît aceste coincidențe, cît și discreția presei față de aceste mari momente culturale românești au fost întîmplătoare. Dar chiar dacă așa a fost, atunci întreaga breaslă a jurnaliștilor a rămas datoare, a rămas cu o datorie prin care marea etalare a valorilor autentice românești a fost trecută sub tăcere (tăcerea neatenției?), prin care ampla acțiune a primit caracter alternativ, ceea ce în nici un caz nu corespunde nici realității și nici demnității artistice a celor competenți, responsabili tocmai în promovarea acestor valori.

Oricare să fi fost motivul, concluzia este aceeași: o nedreaptă discreție meschină față de o minunată acțiune generoasă.

Edda Ilyés

DE SFÎNTA SĂRBĂTOARE A PAȘTILOR DORIM TUTUROR
CITITORILOR NOȘTRI SĂNĂTATE, PROSPERARE PRECUM
ȘI CREȘTINEASCĂ URARE DE HRISTOS A ÎNVIAT!

Atunci, încă, așa era, așa era...

Cînd ziua de vineri era vineri, sîmbăta sîmbătă, și duminica duminică, cînd postul era Post, cînd săptămîna patimilor – și sărbătorile erau încă Sărbători...

... Cînd pe holde gospodarii arau și semănau cu caii și în aer zburau gîze și fluturi, atunci eram încă copil, și jocul nostru de copii era încă joc... iarba era verde și viorelele viorii...

Aerul era curat și limpede... Din odăile proaspăt văruite și sfințite de preot se strecura mirosul cald și curat al busuiocului fermecător.

Seara, la denii lungi retrăiam calvarul, chinurile lui Hristos, răstignirea, moartea pe cruce, așezarea în mormînt, apoi Învierea! Ce liniște era! Ce liniște! Numai toaca suna din turla bisericii în ritm copleșitor, monoton, și ne chema să ne închinăm în fața altarului, dezlegîndu-ne păcatele.

Și duminică, de dimineață, nu știm cum ne sculam, și nu știu cum: eram pătrunși de viață și încredere ... „Pocneam” ca jarul din foc de bucurie. Pe drumurile noastre obișnuite ne îndreptam spre biserică, iar sub tălpi simțeam cum crește iarba sub sclipiri de rouă...

Iar în Noaptea Învierii, din ființa noastră radia o bucurie neînfrînată cînd, înconjurînd biserica, sub cerul înstelat, cu lumînări în mîna intonam cîntecul Învierii. Atunci s-a deschis poarta cerească, și mironosițele stăteau încremenate de acest miracol... Clopotele anunțau Învierea lui Mesia spre bucuria noastră. „Hristos a înviat!” – „Adevărat că a înviat!”.

Atunci, încă, așa era...

... Cînd ziua de vineri era vineri, sîmbăta sîmbătă și duminica, duminică... și sărbătorile erau încă Sărbători... Iar noi, copiii din vecini, adunam ouă roșii și ciocneam... La Paști, în mireasma dulce și înălțătoare a sărbătorii și a primăverii...

Atunci, încă, așa era, așa era...

Șt. Oroian

REUNIUNE CORALĂ INTERNAȚIONALĂ DE MUZICĂ SACRĂ

PRIMA CĂPÎTE. LA GIULĂ. 25 APRILIE 1998

În după-masa zilei de 25 aprilie, la ora 14.30, în biserica ortodoxă cu hramul Sfîntul Nicolae din Giula Corul Pro musica și Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria organizează o Reuniune Corală Internațională de Muzică Sacră.

La această festivitate participă corurile românești din Ungaria și coruri cu renume mondial din România. A fost invitat și un cor din Banatul sîrbesc (dar, din păcate și din motive financiare, n-au putut da curs invitației noastre). Așadar, în ziua de 25 aprilie își vor da concursul următoarele coruri: corul bisericesc din Apateu, corul „Viva la musica” din Chitighaz, corul de femei din Bătania, corul „Pro musica” din Giula, corul „Angelli” din Oradea, corul „Emil Monția” din Arad, corul „Lyra” din Lipova, corul mixt al Teologiei din Timișoara și, nu în ultimul rînd, invitații de onoare ai festivalului sînt cîntăreții din Curtea de Argeș. Cei cărora le place muzica religioasă, sînt invitați cu mult drag la aceste recitaluri corale, în ziua de 25 aprilie la biserica Sf. Nicolae din orașul Mare Românesc din Giula.

De vorbă cu ZORÁN, dar nu despre muzică, ci despre

probleme legate de situația minorităților

În caz că cineva aude sau citește numele lui ZORÁN, majoritatea decisivă îl asociază fără discuție, cu celebrul compozitor și cântăreț de muzică ușoară, cu întemeietorul, de acum mai mult de trei decenii, a vestitei formații „METRO”, cu lansarea noului val de muzică „importată din Occident” încă la începutul anilor '60. Această asociere, este, altminteri și adevărată, dar numai cu unele completări neapărate. Am spus că este adevărată în caz că ne referim la faptul că în cele peste trei decenii i-au apărut numeroase discuri – categoria argint, aur, platină –, s-a aflat în fruntea topului de muzică beat, a întreprins – și întreprinde și actualmente – turnee și concerte în țară și peste hotare, cu săli arhipele – ca de exemplu și cel recent din Giula.

Dar... cei care-l cunosc îndeaproape pe ZORÁN – numele întreg al artistului fiind ZORÁN SZTEVANOVITY – știu că, originar, este și se declară de naționalitate sârbească și – poate datorită educației din familie – este la curent cu toate aspectele, care, într-un fel sau altul, determină situația minorităților din Ungaria de azi. Poate tocmai din acest motiv a consimțit ca (în cele câteva minute care i-au stat la dispoziție între „repetiția principală” și concertul de la Giula) să-mi răspundă la câteva întrebări, de această dată nu despre muzică, ci despre unele probleme legate de situația minorităților, menționând în repetate rânduri că „nu este omul politicii, ci doar cetățean de rînd”. Dar după cum se va adevăra mai jos, este la curent și în acest domeniu, deloc simplu în zilele noastre.

– Zorán, ca cetățean maghiar de naționalitate sîrbă, ce părere aveți, cum apreciați situația minorităților din Ungaria de azi?

● În acest context, pentru mine întrebarea este de onoare, fiindcă mă consider, înainte de toate, cântăreț și muzician și un expert al acestei probleme, deși evident, ca individ sau cetățean de rînd mi-am format și eu părerea... La ce mă gândesc în acest sens? Am impresia că din 1989, adică de la schimbarea sistemului politic, practic într-o perioadă de aproape un deceniu, în toiul luptei dintre diferitele partide, s-a pierdut „copilul”, esența problemei minorităților, sau citînd zicala „Cu moașe multe, rămîne copilul cu buricul netăiat”. Minoritățile au căzut deseori victima acestor lupte, folosindu-le în repetate rânduri în scopuri de propagandă, în dependență de situația zilei: cînd trebuie

Foto: K. I.

A FOAIA ROMÂNEASCĂ vinea
Udves olvasójának
Sde szeretettel és barátsággal
Sztevanovity Zorán
Giula, 1998. április 7.

să le sprijinim, sau cînd merită sau „se cuvine” să păstrezi o (anumită) distanță, să te delimitezi de problemele lor... Și aici mă refer la perioada campaniilor elec-

torale. Am impresia că minoritatea ca atare este tratată ca o noțiune fictivă, indiferent dacă este vorba de minoritățile din Ungaria sau de ungurii care trăiesc în afara granițelor țării.

– În anul 1993, Parlamentul Ungariei a adoptat Legea privind drepturile minorităților naționale și etnice în care se prevede și reprezentanța minorităților în cel mai înalt for legislativ, adică în Parlament.

● În această problemă, sincer să fiu, nu sînt la curent, și mă bazez doar pe o presimțire. Anume: este cunoscut că în ultimul timp politica externă a Ungariei se poate mîndri cu cele mai mari succese atît în privința tratativilor cu Uniunea Europeană, cît și cu țările vecine. În caz că soluționarea acestei probleme ar fi reușit, evident, cu acest succes actualul guvern și cîrmuirea politică s-ar fi putut „bate drept în piept” cum că „iată, noi și în această privință putem fi considerați drept model”. Prin urmare, părerea mea modestă este că eșecul acesteia se poate explica înainte de toate cu faptul că unele partide – chiar și guvernamentale – s-au temut dacă și reprezentanții minorităților ar intra în Parlament, atunci partidelor vor rămîne mai puține locuri, cunoscut fiind că nu vor să majoreze numărul parlamentarilor.

– O ultimă întrebare, poate delicată. Tocmai acum, în preajma concertului din Giula, a fost dată publicității poziția Uniunii Mondiale a Maghiarilor, care propune cetățenia dublă ungarilor din afara frontierei, ținînd cont, înainte de toate la aderarea Ungariei la Uniunea Europeană... Ce părere aveți despre aceasta?

● Încă o dată repet: nu sînt politician. Dar ca cetățean de rînd – și în acest context nu vreau să supăr pe nimeni – părerea mea este că această idee – minim – n-a fost cumpănită oportun. Tocmai de aceea ar putea stîrni noi tensiuni, care vor genera mai multe dezavantaje decît avantaje atît pe plan internațional, cît și în contextul maghiarilor, pentru cei care trăiesc în afara Ungariei. În fine, părerea mea este că dacă cineva meditează serios și adînc la această problemă, nu poate să răspundă decît: Doamne Dumnezeule, numai asta nu!

– De acord. Și mulțumesc pentru interviu, urîndu-Vă noi succese în cariera de muzician și în menținerea conștiinței de naționalitate.

– kozma –

În aceste zile am ajuns la sfîrșitul unei etape din cadrul campaniei electorale, cînd se adună cu înfrigurare biletele prin care cetățenii țării pot opta în favoarea cîte-unui candidat la alegerile parlamentare. Partidele și activiștii lor au făcut totul pentru aceste cupoane, fiindcă fiecare candidat trebuie să adune cîteva sute (750) pentru a ajunge pe lista oficială a candidaților.

Acum, la sfîrșitul primei faze a campaniei electorale se pot trage primele concluzii: cîtă rutină au dovedit diferitele partide, ce tehnici și modalități au aplicat pentru a aduna aceste bilete. Deși există „reguli generale de joc”, fiecare partid a mai recurs și la inițiative și metode proprii. Iar în faza de acum, candidații ajunși pe listele centrale județene sau individuale încep campaniile lor de mobilizare. Rînd pe rînd ei se prezintă pe coloanele ziarelor, țin foruri cetățenești, adunări satești. În aceste zile vor începe anchetele publice la radio și televizor, fiecare partid încearcă să ne lămurească, să ne convingă de ce tocmai el este partidul care va ridica țara din criză.

Curios lucru: după apatia ultimelor luni, acum atitudinea cetățenească devine parcă mai activă, oamenii (deocamdată) se mai duc la aceste întruniri. Ei se lasă atrași în primul rînd de speranța de a afla lucruri, vești care să întărească con-

vingerile într-un viitor mai bun. Iar pentru că oamenii de naționalitate română trăiesc la sate, în mediul rural candidații pot conta pe succes dacă prezintă un program clar, realist, bazat pe situația adevărată, de acum înainte urmînd să se afle remedierea concretă a situației dezolante de la sate. Fiindcă deși șomajul este considerabil și la orașe, în mediul rural omul pare și mai lipsit de perspectivă, fiindcă nu vede nici o șansă de propășire.

Agricultorul este afectat într-un mod mai sensibil de actuala criză, mai cu seamă acum, cînd populația satelor, în sfîrșit, are pămînt și nu prea are ce face cu acesta: agricultorul fie că nu are mașini, fie că nu are semințe... Iar la toate aceste greutăți mai vine problema cea mai gravă: agricultorul nu primește nici credite de nădejde. Iar fără fonduri financiare serioase, agricultura nu poate fi reactivată. Prin urmare, de cele mai bune șanse (și succes la alegeri) se bucură acei candidați, care propun soluții concrete, care promit un sistem bancar avantajos și revendică privilegiile pentru agricultură și agricultori, care într-adevăr vor să ajute populația satelor.

În acest spirit se duce actualmente campania electorală, rezultatele căruia sînt așteptate cu încredere.

– tj –

CAMPANIE PESTE CAMPANIE**Ședință ordinară la Békéscsaba**

Membrii Autoguvernației minoritare române din Békéscsaba s-au întrunit în după-masa zilei de 9 aprilie, în cadrul unei ședințe ordinare. Lucrările prezidate de Gheorghe Grósz, au început cu trecerea în revistă a posibilităților de colaborare cu diferite organizații civile cu specific românesc, care funcționează în reședința județului Bichiș și care s-au realizat pînă acum.

În primul rînd s-a accentuat buna relație cu Uniunea Românilor, înființată în anul 1983, sub formă de club, mulțumită mai ales regretatului Ioan Kozma, și președintelui Grósz, dar și altor membri activi. De pe acum se planifică sărbătorirea celor 15 ani trecuți de la înființarea organizației, care azi întrunește în jur de șaiszeci de membri.

Fiind de față și Teodor Márk, noul preot al bisericii ortodoxe române din oraș, s-au dezbătut mai amănunțit, planurile de viitor legate de viața creștină a comunității române din oraș, amintindu-se printre altele anturajul bisericii și situația încă nerezolvată a cimitirului românesc. Cu toate că Asociația Româno-Ungară din județul Bichiș nu intră în șirul organizațiilor civile, s-a făcut o scurtă privire de ansamblu despre legăturile cu Autoguvernația, care a contribuit într-o oarecare măsură la înființarea Asociației, al cărui vicepreședinte este antreprenorul de naționalitate română, Gheorghe Marc.

Punctul „diverse” de pe ordinea de zi a fost premers de pregătirea Concursului pe țară de povestire din ziua de 2 mai, pentru care școlile dornice de a participa, de pe acum își pregătesc concurenții și la care sînt așteptați toți cei interesați de această acțiune.

– E. Bányai –

Primăvara, anotimpul preferat de majoritatea oamenilor, se luptă cu lunile de iarnă, topește zăpezile, învâluie pământul în razele blânde ale soarelui, trezind vegetația, vietățile, viețuitoarele. Toate se trezesc din amorțeală, trec la o nouă viață. Iar sărbătoarea Sfințelor Paști e sărbătoarea sărbătorilor și pentru românii din Ungaria.

Prin dereticarea gospodăriilor și a sufletului – prin Postul Mare, oamenii se pregătesc pentru Paști. În ajunul sfințelor sărbători am încercat să aflăm cum s-au pregătit oamenii odinioară. Pentru a găsi informații specifice unei localități bihorene și bichișene, i-am căutat pe soții Papp, Lórinéni originară din Bedeu, iar Misi bácsi din comuna Micherechi, care după 12 ani petrecuți la Bedeu, trăiesc de 32 de ani la Giula.

– Cum vă amintiți de apropierea sărbătorilor?

– Când eram copilă, îmi amintesc cu ce însuflețire și nerăbdare așteptam la noi, la Bedeu, Paștile. Sîmbăta întreaga familie făcea curățenie mare, mătura în ocol și în uliță. Mamele, bunicile găteau fel de fel de bunătăți: curet' umplut, ferbeu șoancă, se vopseau ouă, se făcea colac în cuptor... Sîmbăta seara ne duceam la biserică.

– Ce obicei era la Înviere?

– Cu mari emoții așteptam sîmbăta seara. Întîia zi de Paști, la patru ore, se auzea dangătul clopotelor, care sunau atât de frumos, că parcă și acum le aud... Preotul ne deschidea biserică. Familiile aduceau coșeri de nuiele, în care se puneau dosuri cusute de femei. În acestea se puneau colacul împletit în patru, câteva ouă, lîngă ele șunca... Apoi puneam o iagă de vin și una pe care o lăsam la preot pentru sfințit. Coșurile – pe care notam numele –, le așezam în fața altarului.

– La ora patru, în zori, înconjuram biserică cîntînd... După slujbă, pasca sfințită o duceam acasă și o prînzeam... Îmi amintesc, după Înviere, acasă, coșara se așeza pe

Cum erau Paștile odinioară?

masă, iar după ce ne sculam, mama ne-a dat colac iar bărbaților vin sfințit. La fel erau ospătați cu vin sfințit și vecinii. Iar toată lumea saluta „Cristos a înviat”, la care se răspundea „Adevărat c-a-nviat”.

– În cursul zilei, ce era încă specific de sărbători?

– La ora zece, oamenii se duceau iar la biserică. Cîntam și noi copiii, dar numai românește, chiar dacă am avut popă ungur, și el s-a-nvîțat românește. Slujba ținea pînă la prînz, iar apoi ne duceam acasă. N-o să uit niciodată, cum ne îmbrăcam frumos, cu haine noi, ne prindeam de mîna cîte 5-6 fete și umblam roată prin sat să ne vadă toată lumea... Chiar de două-trei ori ne plimbam, dacă era timpul frumos, tot cu hainele cele noi...

– Cum era în ziua următoare?

– Dimineața din nou mergeam la biserică. Iar noi, fetele, de la ora șase dimineața așteptam feciorii să vină să ne ude. Fetele mai mari îi așteptam cu ușile și porțile deschise, că era rușine să le găsească încuiate. Noi îi serveam cu prăjitură, cu șuncă și cîrnaț, cu vin și pîlincă și cu ouă roșii, care erau frumos așezate în coșulețe din nuiele. Noi aveam coșerute împletite de tată bătrîn din nuiele cojite, curățate, astfel coșeruta a fost albă... Iar sub ouă puneam jip (iarbă) verde... Noi, cu mama, așteptam feciorii, iar tata era la biserică. După-masă ne vizitau neamurile, mai ales bărbații care veneau la mama și buna și rămîneau pînă seara... A doua zi, deci marți seara, de la ora opt, se ținea bal, unde fetele nu se duceau singure, ci însoțite, muzica – numai românească – fiind asigurată de muzicantul Pintye.

– În legătură cu prima zi: am uitat să povestesc despre un vechi obicei. După pască veneau la noi țigani muzicanți și cîntau cu hid'ed'e. „Cristos a înviat dîn morți”... Pintye începea la ușa uliței, apoi cînta întreaga familie... O altă tradiție frumoasă era cu o săptămîină înainte de Paști cînd multe familii vrăjmașe, care se dușmăneau, care credeau în Dumnezeu, se împăcau.

– La o săptămîină urmau Paștile Morților, „Pășt'îțale”, în amintirea celor dragi decedați. Preotul făcea slujbă în biserică, apoi în cimitir, pentru sufletele celor răposați. La aceste slujbe asistau familiile, rudele, cunoscuții. Acasă ziceam: „hai să fești'm ouă pentru strămoși”. Acestea (vreo 30) le puneam în coșerută, iar noi, femeile și fetele le împărțeam săracilor și altor consăteni care ieșeau din cimitir.

Cînd l-am întrebat pe Misi bácsi, mi-a povestit cu plăcere despre amintirile legate de biserică, unde se ducea cu mamă-sa, ca mic copil. În general esența tradiției era asemănătoare și la Micherechi, precum își amintește. „Mama vîrăua cu o săptămîină mai înainte casa, iștalău', tot-tot” – mi-a zis. Dar mi-a povestit și despre „comedie”, care era la Paști în „gudurău”, unde se distrau tinerii satului... „Fetele le-am udat cu apă rece din fîntînă, cu canta, cu găleata... Ele se ascundeau” – și-a amintit zîmbind profesorul pensionar.

În ultimii ani, soții Papp sărbătoresc ambele Paști, și cele românești și cele ungurești. Este adevărat că tradițiile s-au schimbat, dar sensul a rămas același. După ce se reîntorc de la biserică, se întrunește întreaga familie (zece inși): fiica, fiul, ginerile și nora împreună cu cei patru nepoți, la o masă comună festivă...

Familiei Papp și tuturor cititorilor noștri le dorim sincere gânduri de bine cu apropierea sfințelor sărbători de Paști – liniște sufletească, zile senine de primăvară și creștinească urare „HRISTOS A ÎNVIAT!”

– E. Bányai –

Drumul pentru cicliști a ajuns deja pînă la tabla de hotar a orașului Sarkad, urmează partea spre Salonta

Puncte de trecere pentru cicliști

După modelul frontierei cu Austria, unde s-au realizat puncte de trecere a frontierei cu caracter turistic, și județele Bichiș (Ungaria), Bihor și Arad (România) doresc înființarea unor asemenea puncte.

În acest sens, se propune amenajarea unor drumuri pentru cicliști, deci drumuri cu caracter sportiv-turistic la punctele de interes turistic Dénesmajor-Crișana-Zerind, Lökösháza-Macea, Mezőhegyes-Peregul Mic și Sarkad-Salonta.

Aceste posibilități, deocamdată sînt numai planuri (cu excepția orașului Sarkad, unde e deja gata drumul traversînd localitatea), dar pentru acest an sînt prevăzute fonduri bănești pentru aceste realizări în cadrul programului „Projekt PHARE CBC” ungaro-român, care sprijină astfel de inițiative.

– tj –

Apel pentru participare la cursuri de vară

În perioada 15 iulie – 6 august, Fundația Culturală Română va organiza, la Baia Mare, ediția din 1998 a Cursurilor de limbă, cultură și civilizație românească.

Alături de alte manifestări organizate de această instituție, cursurile se înscriu în acțiunile vizînd promovarea culturii românești în lume, ele fiind adresate studenților, profesorilor, tuturor celor interesați de studiul limbii române, de cunoașterea istoriei, artei, folclorului și tradițiilor poporului român.

Programul se va desfășura în cadrul unei secțiuni didactice (cursuri intensive – la nivel începător, mediu și avansat) și al unei secțiuni științifice (curs de studiu aprofundat al limbii și literaturii române și curs de cultură și civilizație românească).

Se propun, totodată, și un program opțional de ateliere de creație (dans popular, ornamentică, ceramică, artă culinară și cîntec popular), un program de excursii de documentare, precum și vizionări de filme românești, concerte folclorice, întîlniri cu personalități culturale și artistice.

Taxa de participare este de 300 dolari pentru secțiunea didactică și 400 dolari pentru secțiunea științifică.

Recomandăm persoanelor interesate să contacteze, pînă la 31 mai a. c., Fundația Culturală Română (Aleea Alexandru 38, București 71273, Tel. 00.40.1.230. 28.54, Fax 00.40.1.230.75.59), Ambasada României la Budapesta (tel.: 343.5552 sau 352.0271) sau Ministerul Culturii și Învățămîntului Public al Ungariei (doamna Ecaterina Csapody, tel.: 322.9959).

Comunitatea Cercetătorilor și Creatorilor Români din Ungaria publică un

CONCURS

pentru tineri români din Ungaria.

Limita de vîrstă a participanților: 25 de ani.

Concursul are trei categorii:

1. Literatură: proză, poezie, traduceri, scenariu
2. Arte plastice: pictură, sculptură, ceramică, artă textilă
3. Film documentar, artă fotografică.

La fiecare categorie se vor premia cele mai bune lucrări, astfel:

Premiul I – 40 000 ft

Premiul II – 30 000 ft

Premiul III – 20 000 ft

Lucrările trimise vor fi însoțite de un plic închis cu numele și adresa concurentului.

Termenul de înaintare a lucrărilor:

30 aprilie 1998, pe adresa: Comunitatea Cercetătorilor și Creatorilor Români din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa nr. 8.

Giula, 10 martie 1997.

Elena Csobai, președinte

Noi, care trăim la cîmpie, nici nu ne putem imagina viața de la munte... iar eu, personal, am impresia că e imposibil să trăiești luni la rînd pe apă, pe mare, pe un vapor. Cu cîteva zile în urmă am aflat un exemplu contrar în această privință, discutînd cu tînărul **Zoltán Gurzó**, micherechean de origine. De la 21 de ani, Zoli și-a ales o nouă formă de viață (azi are 25 de ani), lucrînd pe vapor, ca chelner, ospătar.

– De unde această idee?

– Trebuie să mă întorc la vîrsta copilăriei. Deși sînt micherechean, împreună cu fratele meu Gabi am fost elevi la școala generală românească din Giula. Am avut mare noroc că la mătușa noastră Elena Anuló din Giula trăim „ca acasă”, avîndu-ne fiecare camera separată pînă azi... Tocmai din cauza aceasta m-ați găsit aici, că la Micherechi sînt mai mult ca musafir... Deci, cam de școlar mic visam cu fratele meu despre o călătorie în America... Parcă ne întreceam în visare: cine va fi primul căruia i se va îndeplini dorința mult visată... Pe-atunci mătușa îmi zicea, că „cine știe, poate se va realiza cîndva acest scop... Fiindcă fratele bunicului, untyu Toad'er trăiește în Cănađa”...

– Anii au trecut repede... după școala generală am învățat la Școala profesională comercială și ospitalieră din Békéscsaba. Pe urmă am devenit cofetar la Giula... Dar visul din copilărie mă preocupă, chiar din ce în ce mai mult... Mă gîndeam să ajung pe vreun vapor, să lucrez în domeniul ospitalier... Tușa a insistat însă: fără cunoașterea unei limbi de circuit mondial nici să nu visez că-mi va reuși. Am ascultat-o și m-am pus să-nvăț limba engleză. Într-un an am reușit să știu să vorbesc și englezește...

– După aceea, ce anume a urmat?

– „Am stat cu nasul în ziare” și am spicuit anunțuri despre posibilități de muncă pe diferite linii de navigație. Dar nu numai din simplă pasiune, ci și fiindcă sincer să fiu, doream să cîștig mai mulți bani, pentru a-mi întemeia existența de viitor. Din păcate prima încercare nu mi-a reușit, ceea ce m-a făcut să-mi pierd din speranță. A mai trecut puțin timp și iar m-a încurajat un anunț prin care au fost căutați chelneri, pe un vapor de categorie „lux”.

– Aici în Ungaria am corespuns cerințelor prin test, dar au urmat și alte încercări. Trebuia să ne prezentăm la un

Din 1994

Zoli – ospătar pe vapor

fel de examen de admitere, în Elveția. Cam 40 de solicitanți am fost duși cu un autobuz, în Elveția, acolo abia 15–20 am fost admiși la o fază următoare, unde trebuia să corespundem atît din punct de vedere profesional, cît și din cel al cunoștințelor de limbă engleză...

– Cînd ai început, în fine, munca pe vapor?

– După examen, la scurt timp: peste două săptămîni. Astfel, la sfîrșitul verii 1994 am semnat primul contract de opt luni și jumătate cu compania „Princess Cruises” care are o flotă de douăsprezece vapoare. Pe urmă mi-a fost prelungit contractul cu încă opt luni și jumătate, pe același vapor „Star Princess” cu o capacitate de vreo 1600 persoane. De altfel, la ora actuală fratele meu Gabi lucrează pe vaporul-geamăn „Legend of the Seros”... Peste cîteva zile are și el o scurtă vacanță, încît vom petrece împreună cîteva zile... – Și cum a fost începutul?

– N-o să uit niciodată, cît de greu mi-a fost să mă acomodez. După două săptămîni vroiam să renunț la tot, dar m-am gîndit la cei de acasă, la mătușa și la unchiul Péter, care m-au susținut

sufletește... Ceva mi-a șoptit, că trebuie să rezist, că totul se va aranja cu bine... Pot să spun că e mai greu, decît la cătănie, dar viața nu e ușoară niciunde... Iar între timp „am urcat” tot mai sus pe treptele profesionale: mai întîi eram simplu ajutor, „boy”-bufet, responsabil de încărcarea bufetului; pe urmă ospătar secund... Am venit acasă extrem de obosit, îmi aminteam numai de greutatea, de zilele grele... În cele cîteva luni petrecute cu familia, din cauza extenuării și oboselii nu am făcut aproape nimic, doar mă odihneam... Și nici prin gînd nu mi-a trecut să mă mai reîntorc vreodată pe vapor...

– Pe parcurs te-ai răzgîndit?

– După ce mi-am revenit puțin, mi-am propus din nou să ajung pe vapor... tot pentru cîștig, pentru bani, dorindu-mi o casă, o locuință proprie... Astfel în toamna anului 1996 am legat un alt contract de două ori cîte șase luni și jumătate cu „Royal Caribbean” societate navală internațională. Am lucrat pe vaporul „Spendour of the Seas” cu o capacitate de aproximativ 1900 persoane și în jur de 600 angajați. Vaporul a fost mare, elegant, frumos, cu vreo zece etaje, cu tea-

tru, cinema, piscină, teren de tenis, golf etc. Aici am fost mai întîi ospătar secund, după care am fost calificat ca ospătar. Asta înseamnă o responsabilitate mai mare, dar în același timp și o apreciere serioasă a muncii.

Între timp Zoli mi-a arătat decupaje din ziare, fotografii despre vapoarele unde a lucrat, despre locurile pe unde a petrecut. Vorbeam cînd românește, cînd ungurește, ba mai explica și pe englezește, limbă prin care și cîștigă pîinea, cum se zice. Româna, la fel, a exersat-o uneori, avînd și coleg din România, dar și călători, turiști din țara vecină... „Cît de mică-i lumea”...

Cînd l-am rugat să-mi povestească despre liniile de navigație, Zoli parcă intra în pielea unui specialist, explicîndu-mi pe hartă, de unde, pînă unde a fost în anii trecuți, din Alaska, în Columbia, de la Acapulco în Sicilia, de la Roma, de la Glasgow, din Irlanda, în Rusia... Precum mi-a mărturisit Marea Carib l-a atras cel mai mult, iar Alaska cel mai puțin, fiind atît de departe.

– Cum s-a desfășurat o zi de muncă, Zoli?

– Timp pentru distracție nu avem. La șase – deșteptarea... Servim micul dejun între orele 7–9 după care facem curățenie, ordine. După o scurtă pauză pregătim mesele pentru prînzul servit între orele 12–14... Cam pînă la ora trei facem ordine, iar după aceea mîncăm și noi... Avem iarăși puțin timp liber, iar apoi ne pregătim din nou pentru cină, care se servește între orele 18–20... Dar de obicei terminăm cu munca pe la miezul nopții. Cînd sîntem repartizați la bufetul de noapte, acesta trebuie deservit pînă pe la două. Dar pînă aranjăm totul, se face ora trei în zori și dimineața o luăm de la început... În general, deci, serviciul durează cam 16 ore pe zi... Așa că cine-i invidios pentru venitul obținut, acela, zic, să se convingă, la ce preț cîștigăm acești bani...

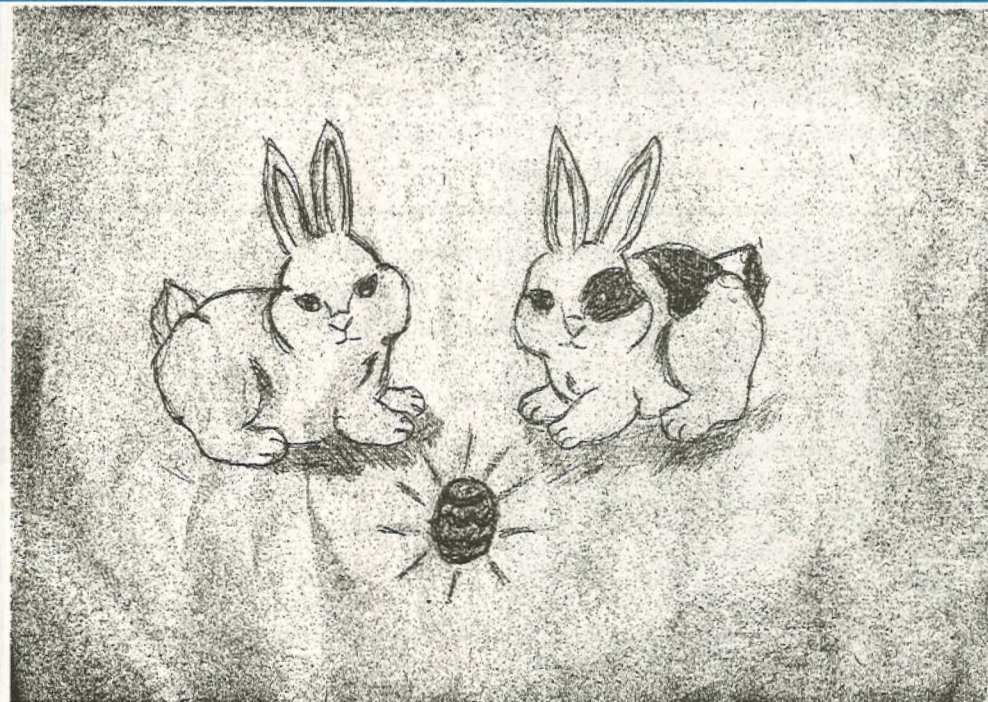
La sfîrșitul discuției am mai aflat că Zoli vrea să continue această muncă încă vreo trei ani ca să-și poată realiza toate planurile propuse... Mai mult chiar: dorește s-o ducă cu el și pe logodnica, să lucreze pe același vapor...

De pe acum se termină concediul și joi își va relua activitatea pe un alt vapor care va ridica ancora la 5 mai...

Toate pînzele sus și mare „Vînt bun!”

– E. Bányai –

GALERIA COPIILOR

Desen de Angela Botta (cl. a 4-a)

Desen de Andrea Botta (cl. a 4-a)

Sărbătoarea Paștelui creștin amintește și, totodată, celebrează evenimentele legate de moartea și învierea lui Iisus. Celelalte evenimente pe care le sărbătorim – Buna-vestire, Nașterea, Botezul în râul Iordan, Schimbarea la Față, Intrarea în Ierusalim – nu fac decât să pregătească marele eveniment Pascal. Asta nu înseamnă că sînt mai puțin importante, ci doar că ele formează un ansamblu, o rețea de sărbători ale calendarului creștin care acoperă întregul an.

Paștele, în întîmpinarea căruia este ținut Postul Mare, este o sărbătoare de o mai mare complexitate, în structura căreia s-au păstrat numeroase credințe și obiceiuri anterioare creștinismului. Un loc important, în cadrul evenimentului Pascal, îl joacă, de pildă, Joia Mare. În porțile iadului și raiului, pentru a lăsa să se întoarcă pe pămînt, pînă la Rusalii, sufletele morților pentru a petrece, printre cei vii, sărbătorile Pascale.

Sufletele morților sînt ospătate și întîmpinate cu pomeniri bogate ce le sînt anume destinate – Moșii de Joia Mare. Tot în legătură cu această credință trebuie pus și obiceiul focurilor aprinse în Joia Mare. Ceremonialul legat de focurile de Joia Mare se deosebește de celelalte focuri rituale aprinse la Măcinici, Lăsatul Secului, Florii etc., prin apariția unor practici rituale specifice cultului morților. Aprinderea unui foc pentru fiecare mort în parte sau pentru toți laolaltă are loc după ce au fost adunate plantele uscate cu valențe magice, de către persoane considerate **curate**: copii, fete nemăritate. Pomenile sînt date peste focul aprins într-un mod asemănător cu pomenile date la înmormîntare – peste groapă sau peste sicriu. Focul era ocolit, așa cum sînt ocolite mormintele, cu apă și tămîie aprinsă. În jurul focului erau așezate scaune pentru cei morți și altele. Aceste obiceiuri, în diferite forme, faze de evoluție, sînt semnificate încă în toate provinciile românești. La Cenadul Unguresc, și azi, ziua de Joia Mare este consacrată sufletelor celor morți, cărora li se fac pomeniri.

Tot acum, în ziua de Joia Mare, are loc și **Strigarea peste sat**, un fel de mărțurisire publică care, de cele mai multe ori, nu e primită ușor, fiind și o formă de stigmatizare a celor care, în diferite moduri, au greșit, s-au abătut de la normele morale tradiționale.

Pe aproape întreg teritoriu românesc, perioada este legată și de autoritatea unei reprezentări mitice necreștine – **Joimărița**. Condițiile populare prezintă Joimărița ca pe o femeie terifiantă, cu capul mare, cu părul lung și despletit, cu dinții lungi și gura căscată înfiorător, un fel de zmeoaică sau de duh necurat, un monstru înspăimîntător. Foarte rar imaginația populară o prezintă pe Joimărița ca pe o sfință. Această ființă mitică, care se confundă cu moartea, este celebrată Joia din Săptămîna Patimilor. Joimărița este asimilată unui personaj justițiar, care pedepsește fetele și femeile leneșe. Ea poartă cu sine o oală cu jar și cu vâtrai cu care arde degetele femeilor aflate în greșală. Dintr-o divinitate a morții, cum, se pare, că a fost cîndva, Joimărița a devenit personajul justițiar care arde unghile, degetele, mîinile și părul fetelor și femeilor leneșe, arzîndu-le, totodată, cînepa, inul și fuioarele netoarse pînă la Joia Mare.

„Joimărița” se numește și femeia îmbrăcată în zdrențe, cu aspect cît mai hideos, care joacă rolul personajului mitic cu același nume în ziua de Joia Mare. Persoana deghizată, în înțelegerea cu părinții copiilor, intră în casă și controlează dacă a fost toarsă cînepa. Dacă erau aflate fuioare netoarse, fetelor li se pîrleau buricele degetelor.

SĂRBĂTOAREA SFINTELEOR PAȘTI LA ROMÂNII

În sudul Olteniei și în Muntenia de vest a fost atestată chiar o formă de colindat al copiilor, „Joimărița”. În ziua de Joia Mare, băieții, constituiți în ceată, îmbrăcați în zdrențe, însoțeau pe cel deghizat în Joimărița care purta o căldărușe cu jăratec și cu vâtrai. Colindătorii intrau în casele cu fete de măritat pentru a verifica dacă a fost toarsă cînepa, interogîndu-i pe cei vizitați printr-o formulă rituală:

*Câții – Câții
Tors-ai cîlții;*

Se putea întîmpla, dacă aflau fuioare netoarse, să le dea foc.

Controlul era exercitat și asupra băieților mai mari din familie prin formula:

*Grădinile făcutu-le-ați;
Răzoarele pusu-le-ați;*

Colindătorii erau răsplătiți cu ouă și, în primirea darului, mulțumeau printr-o urare:

*Să-ți trăiască găinile,
Să se sporească cu furnicile.*

Dacă nu primeau nici un dar, colindătorii rosteau o formulă de valoare a celor de descolindat, cu blestem:

*Să moară găinile,
Să se sporească găile.*

Cel mai important obicei Pascal rămîne însă oul de Paști. Oul vopsit este, în mod evident, un simbol al divinității primordiale, al începutului vieții. Înfrumusețat prin vopsire în săptămîna Patimilor, oul este **jertfit** și mîncat ritual în ziua de Paști. În cadrul credințelor creștine, oul colorat și împodobit, este simbolul Mîntuitorului care părăsește mormîntul și se întoarce la viață.

Pe vremuri, în Cenadul Unguresc ouăle de Paști erau vopsite cu sucurile unor plante în galben sau în roșu. Adesea ouăle de Paști sînt încondeiate, decorate cu diferite simboluri mai ales florale sau astrale, dar și zoomorfe sau antropomorfe. Ouăle destinate a fi vopsite sînt alese Miercuri, în mijlocul Paresimilor. Sînt vopsite în Săptămîna Patimilor și pregătite astfel să fie „ucise”, prin ciocnire, în ziua de Paști, cînd sînt mîncate

ritual de toți cei ce sărbătoresc Paștile. Este repetat în pregătirea acestui simbol un scenariu ritual prin intermediul căruia are loc sacrificiul divinității, o jertfă care-i ajută pe credincioși să participe la substanța divinității asumate. Suita acestor rituale ne ajută să înțelegem că oamenii își motivează astfel credința că pot participa la moartea simbolică a unei lumi pentru a face să renască o altă lume, mai curată. Avînd existența latentă în oul-simbol, timpul și spațiul mor și renasc împreună cu divinitatea odată.

În Cenadul Unguresc, ciocnitul ouălor, în prima și a doua zi de Paști, avea și o componentă ludică, transformîndu-se într-un joc public. Ouăle erau ciocnite „pe luate”, adică cel al cărui ou era spart trebuia să-l dea adversarului. În dimineața zilei de Paști, hortacii își umpleau buzunarele cu ouă și pomeau „la slujbă”. În fața bisericii, unde se adunau, își adresau apoi invitația:

Vino să ciocnim ouăle.

Mulți localnici, mai ales tineri, pentru a nu fi învinși, apelau la diverse și-retlicuri. Unii mergeau la Makó, la piață, și cumpărau ouă de bibilică, a căror coajă este mai groasă și mai tare. Alții pregăteau ouă umplute cu smoală, o înșelătorie care impunea o muncă destul de migăloasă pentru că, oul trebuia găurit și golit. În coaja rămasă se introducea un fir de smoală, apoi se băga oul în apă fierbinte, cu partea găurită în sus. Smoala se topea, apoi, răcindu-se, se întărea în vîrfurile oului. Oul era umplut cu nisip și apoi închis cu smoală. Dacă înșelătoria era descoperită, izbucnea cearta care putea degenera chiar în bătăie. Aceste izbucniri de violență aveau și o motivație pedagogică, fiind făcută net deosebirea dintre **joc și înșelătorie**.

Un alt obicei, în cazul căruia este greu de făcut distincția dintre o motivație rituală și o motivație ludică, este **toaca**. Obiceiul legat de cultul Joimăriței și de cultul morților, era practicat mai ales de copii, în Săptămîna Mare. Copiii băteau toaca cu plăcere, întrecîndu-se chiar și încercînd să bată cît mai ritmic. Se credea însă că toaca putea să stimuleze fertilitatea, să ocrotească semănăturile și animalele, să alunge spiritele rele.

În a doua sau a treia zi de Paști, se practica un alt obicei, al **udatului**. Udatul ilustrează, de fapt, un cult al fertilității, fiind aplicat semănăturilor, animalelor din gospodărie, dar și copiilor și chiar tinerilor. Se spunea că cei stropiți vor fi sănătoși și bogați, iar tinerii se vor căsători în acel an.

Pentru tineri, obiceiul udatului era și un prilej de „încredințare” sau de înțelegere, moment ce premerge logodnei. În aceeași perioadă, copiilor le revenea datoria de a împleti cununi din ramuri verzi și din flori, cu care împodobeau locuința sau animalele din gospodărie. Aceste cununi erau și un mod de a anunța marea sărbătoare a primăverii, de a celebra renașterea naturii.

Fără să dezvolte un repertoriu poetic de valoare și bogăția celui propriu sărbătorilor de iarnă, sărbătorile Pascale, nu mai puțin, își dezvăluie structura de acte de comunicare. Mesajul, articulat sincretic, îndeosebi prin cooperarea cadrurilor non-verbale – gesturi, vestimentație, hrană, semne și simboluri – nu este decît o modalitate rituală de reactivare a mitului, sub autoritatea căruia viața capătă o altă dimensiune, fiind conectată la o realitate superioară: **Sacru**. Actelor îndeplinite în ordinea practică a vieții, îndeosebi actelor de purificare, le corespunde o realitate spirituală, efect al interiorizării gesturilor.

Ana Hoțopan

O nouă expoziție

La **Cofetăria OMNIA** din Chitighaz se deschide lunar, în mod tradițional o mică expoziție de arte plastice. În săptămîna trecută – și în zilele următoare – pot fi văzute lucrările pictorului **Dorin Lihor** din Șiria.

La următorul vernisaj se vor prezenta lucrările cercului de pictură al elevilor din Arad, sub îndrumarea profesorului **Corneliu Artimon**, cu o expoziție de icoane (cea care actualmente poate fi vizionată la galeria din „Casa de povești” din reședința județului).

A. R.

George Coșbuc

La Paști

Prin pomi e ciripit și cînt,
Văzduhu-i plin de-un roșu soare
Și sălciile-n albă floare –
E pace-n cer și pe pămînt.
Răsuflul cald al primăverii
Adus-a zilele-nvierii.

Și cît e de frumos în sat!
Crestinii vin tăcuți din vale
Și doi de se-ntîlnesc în cale
Își zic: Hristos a înviat!
Și ride-atîta sârbătoare
Din chipul lor cel ars de soare.

Și un vînt de-abia clătîntor
Șoptește prin văzduh cuvinte;
E glasul celor din morminte,
E zgomotul zburării lor!
Și pomii frunțile-și scoboară
Ca Duhul Sfînt prin aer zboară.

E liniște. Și din altar
Cîntarea-n stihuri repetate
Departa pînă-n văi străbate
Și clopotele cîntă rar:
Ah, Doamne! Să le-auzi din vale
Cum rîd a drag și plîng a jale!

Biserica pe deal mai sus,
E plină astăzi de lumină,
Că-ntreaga lume este plină
De-același gînd, din cer adus:
În fapta noastră ne e soartea
Și viața este tot, nu moartea.

Pe deal se sue-ncetișor
Neveste tinere și fete,
Bătrîni cu iarna vieții-n plete;
Și-ncet în urma tuturor,
Vezi șovăind cîte-o bătrînă
Cu micul ei nepot de mînă...

Ah, iar în minte mi-ai venit,
Tu, mama micelor copite!
Eu știu că și-n aceste zile
Tu plîngi pe-al tău copil dorit!
La zîmbet cerul azi ne cheamă.
Sînt Paștile! Nu plînge mamă!

ANA BLANDIANA

MIRACOLUL

Mă scol dimineața și mă duc în grădină, să văd cît au mai crescut. Pe pămîntul negru descopăr mai întîi niște gămălii verzi abia ținînd de ființă; și în ziua următoare gămăliile se înălțaseră pe creștetul unor fire de ață vie, gălbui și; peste încă o zi firele reușeau să țină dreaptă în aer cîte o frunză, o frunză adevărată, rotundă la început, simbolică aproape, teoretică, apoi tot mai zimțată, tot mai concretă, din ce în ce mai specifică: și, peste o săptămînă sau două, sămînța aproape invizibilă pusă cu îndoială în cuibul umed de țărînă dăduse naștere unei plante complete, cu însușiri și pretenții, cu aspirații, defecte și calități, și mai ales cu un destin în desfășurarea căruia eu, cel ce o contempļu, nu mai pot interveni decît samavolnic. Pentru că, de mine depinde, desigur, să o calc sau nu în picioare, să o smulg sau nu din pămînt, dar nu de mine depinde ce fruct va face vlăstarul acela de viață vegetală, care va fi culoarea și mărimea, gustul și forma, greutatea și mirosul lui, toate acestea au fost prestabilite mult mai de mult de legile imuabile, înscrise în aproape invizibila sămînță pe care eu am ascuns-o în țărînă și la viața misterioasă a căreia asist uluită ca la cel mai palpitan și fascinant spectacol. Mă scol dimineața și mă duc în grădină să văd cît a mai crescut și orice – cît de imperceptibilă – transformare mi se pare un fragment de miracol. Pentru că, faptul de a fi firească poate împiedica, oare, desăvîrșirea plantei să fie miracol? Există ceva mai miraculos decît naturalul? Mi se pare la fel de ciudat că ani de zile am putut să trăiesc fără a mă mira de minunea nașterii unui măr, fără a fi emoționată de taina ieșirii din sămînță, cum mi s-ar părea ciudat să descopăr că văd, fără să fi avut pînă atunci măcar bănuiala că fusesem oarbă. Lumea s-a îmbogățit deodată nemăsurat, s-a făcut deodată mai mare, ca și cum nenumărați pereți, opaci pînă acum, ar fi devenit transparenti, lăsînd privirea să pătrundă fermecat în mereu alte și alte încăperi. Este ca o convertire la o religie nouă, capabilă să dea extaze și să producă iluminări, și ca orice neofit, simt nevoia de a propovădui, de a face la rîndul meu adepți. Oamenii încep să se împartă pentru mine în cei capabili și în cei incapabili de a se pătrunde de acest miracol. Și oricît de naiv și arbitrar poate să sune ceea ce spun, nu cred că există o mai revelatoare clasificare, pentru că nu cred că un om care a pătruns cu adevărat sensul adînc al transformării unei semințe în plantă, un om care s-a emoționat vreodată de colțul ierbii ieșind, firav și triumfător, din pămînt, poate fi în stare să facă rău unei ființe, chiar și nevegetale.

Mă scol dimineața și mă duc în grădină să văd cît au mai crescut aripile verzi ale seminței zburînd prin verbul a fi și mi se pare că văd cu ochii mei celulele înmulțindu-se și am sentimentul că spectacolul la care asist se petrece pentru prima oară pe pămînt, iar eu îi sînt unicul, fermecatul, privilegiatul spectator.

Al. Vlahuță

Hristos a înviat

S-au cutremurat stăpînii lumii
La glasul blîndului profet,
Și-un dușman au văzut în fiul
Dulgherului din Nazaret...

Și mulți, cu pietre îl alungă,
Și rîd de El ca de-un smintit.
Iisus zîmbește tuturor,
Atotputernic și smerit.

El orbilor le dă lumină,
El munților le dă cuvînt,
Pe cei infirmi îi întărește,
Pe morți îi scoală din mormînt.

Și tuturor, deopotrivă,
Împarte darul Său ceresc:
Și celor care cred într-însul
Și celor ce-l batjocoresc.

Urască-l cei fără de lege...
Ce-i pasă Lui de ura lor?
El a venit s-aducă pacea
Și înfrățirea tuturor.

El n-a venit să răzvrătească,
Nu vrea pieirea nimănui;
Desculț, pe jos, colindă lumea
Și mulți hulesc în urma Lui.

„Fiți blînzi cu cei ce vă insultă,
Iertați pe cei ce vă lovesc,
Iubiți pe cei ce-n contra voastră
Cu vrăjmășie se pornesc”.

S-au veselit necredincioșii
Ce-au pus luminii stăvilari,
Dar ea s-a întărit în focul
Durerilor de pe Calvar.

Voi, toți ce-ați plîns în întuneric
Și nimeni nu v-a mîngîiat,
Din lunga voastră-ngenunchere
Sculați... Hristos a înviat!

„Titanic” a ajuns la New York!

A luat sfârșit și cea de-a 70-a ediție a Premiilor Oscar, cea ediție care avea ca mare favorit filmul „Titanic”, creația regizorului James Cameron și care pînă la urmă l-a încununat cum se cuvine: cu nu mai puțin de 11 premii Oscar din totalul de 14 nominalizări. Interesant de spus că „Titanic” egalase recordul nominalizărilor, record deținut de filmul „Ben Hur”, și la sfârșitul spectacolului el a egalat același film la numărul total de premii Oscar: 11.

Palmaresul Titanicului

„Titanic” l-a propulsat pe James Cameron printre marii regizori ai momentului (Oscar pentru regie), devenind și cel mai bun film al anului. La acest film a lucrat o echipă foarte puternică, fiecare creator fiind răsplătit într-un fel. Astfel, Russel Carpenter a luat Oscarul pentru imagine, iar Peter Lamont, Oscarul pentru scenografie. Oscarul pentru melodie originală l-a primit melodia: „My Heart Will go on” interpretată în film de Celine Dion, dar compusă de James Horner pe un text de Will Jennings. Oscarul pentru montaj l-au primit Conrad Buff, James Cameron și Richard A. Harris, iar cel pentru partitură muzicală originală, compozitorul James Horner. Titanicul a mai primit un Oscar pentru efecte vizuale (Robert Legato, Mark Lasoff, Theodor L. Fisher și Michael Kanfer), un altul pentru efecte sonore (Tom Bellfort, Christopher Boyes), încă un Oscar pentru sunet (Gary Rydstrom, Tom Johnson, Gary Summers și Mark Ullano) și, în fine, un Oscar pentru costume.

Foto: K. I.

„Urechiaților li-e dată o problemă complicată și în lăzi, perechi-perechi, scriu pe frunze de curechi.”
(Grigore Vieru)

– Primul semafor pentru circulație a fost instalat la 10 decembrie 1868 la Londra, la intersecția dintre Bridge Street și Palace Yard. Semaforul era o lanternă montată pe un stîlp înalt de 7 metri. Lanterna era vopsită pe o parte în verde, pe alta în roșu și se întorcea cu ajutorul unui sistem de pîrghii.
– Ursuleții koala, care trăiesc în Australia,

MOZAIC

au o grijă deosebită de odraslele lor. Astfel, mamele își duc puii în spate pînă cînd sînt mai mari decît ele.

– Motanul Tom și fragilul, dar inventivul, șoricel Jerry au fost creați în 1938 de cunoscuții realizatori William Hanna și Joseph Barbera. În numai 15 ani ei au obținut șapte premii „Oscar”.

Ce le trece unora prin minte?!

Într-o berărie faimoasă din Anglia, localitatea Newry, comitatul Down, Tommy Gaskin a ridicat deasupra capului, de 656 de ori, un butoi cu bere cîntărind 62,5 kilograme. Această performanță i-a luat șase ore din viață, iar consumarea lichidului spumos din butoi numai două ore și treizeci de minute.

***

La un concurs tradițional desfășurat la Königssee (Germania), chelnerița Rosie Schedelbauer a alergat pe o distanță de 15 metri, în 4 secunde, cu cîte cinci halbe pline în fiecare mină. La bărbați, recordul este inferior: în aceeași condiții, lui Don Scharher i-au trebuit 5,2 secunde (condiția e ca din halbe să nu se scurgă nici o picătură de bere; ele sînt cîntărite în cel mai riguros mod).

***

În cadrul unei competiții de profil din München, Lisa Dewitte a gustat din patruzeci de mărci de bere europene și le-a identificat pe toate. De remarcat că ea nu lucrează în această branșă și este nevătătoare.

UMOR

– De ce oare Dumnezeu a făcut întâi bărbatul și abia după aceea femeia?

– Pentru că nu voia să primească sfaturi despre cum trebuie făcut bărbatul!

***

– Ce reprezintă tabloul acesta, răsăritul sau apusul soarelui?

– Apusul, în mod sigur!

– Cum de știți așa de bine?

– Îl cunosc bine pe pictor. Nu se scoală niciodată înainte de amiază.

***

– Vai draga mea, se confesează o tinăra unei prietene, nici nu știți cît de atentă trebuie să fiu să nu rămîn însărcinată!

– Dar spuneai că soțul tău este steril.

– Păi tocmai de aia!...

***

– Ginere, nu înțeleg cum puteți duce o asemenea viață! De cîte ori vin la voi vă găsesc cerșindu-vă...

– De, mamă soacră, dacă vii și dumneata așa de des!

Rezultate din campionatul de fotbal al Ungariei

Divizia III (NB III)
Kisújszállás–Giula 1-1

Seria I. a jud. Bichiş
Micherechi–Szeghalom 2-1
Bătania–Sarkad 4-1
Orosháza–Aletea 2-1

ÎN LIMBA MATERNĂ – emisiune regională în limba română

Începînd cu data de 5 ianuarie, emisiunea radiofonică în limba română, transmisă regional, se prezintă la o altă oră: de luni pînă vineri între orele 10.30 și 12.00, iar sîmbătă și duminică – neschimbat – între orele 14.30 și 16.00. Ora de transmisie a emisiunii pe țară nu s-a schimbat, deci ea poate fi ascultată în fiecare seară între orele 19.00 și 19.30, pe undele postului de Radio Kossuth URH, cu frecvența de 66,29 și 66,14 MHz.

20 APRILIE, LUNI (redactor: Lulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.40 Program religios ecumenic de Paști – preluat de la Radio „Vocea Evangheliilor” din Oradea 11.40 Evenimente calendaristice 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere

21 APRILIE, MARȚI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.50 Enciclopedia muzicală – serialul de muzică clasică a Eleni Munteanu 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje actuale 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere

22 APRILIE, MIERCURI (redactor: Petru Cimpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.15 „Și ei au fost copii...” – rubrica Eleni Munteanu 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere

23 APRILIE, JOI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 Magazinul vîrstnicilor 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Nota săptămîinii 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere

24 APRILIE, VINERI (redactor: Lulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20 Români din Voivodina – relatează Cornel Mata din Vișjeș 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Revista presei „Foaia românească” 11.45 Noutăți la liceul

românesc din Giula – relatează Veronica Tompan 11.50 Avanspremierea emisiunii Ecranul nostru 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere

25 APRILIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Eva Iova)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.35 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.45 Recomandări culturale pentru week-end 10.00 „Party Time” – emisiune muzicală pentru tineret 15.30 Relatare de la prima întrînire internațională corală de muzică sacră de la Giula 15.55 Încheiere

26 APRILIE, DUMINICĂ (redactor: Eva Iova)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.20 Retrospectiva săptămîinii (spicuiuri din interviurile, reportajele difuzate în cursul săptămîinii) 15.20: Sinteza evenimentelor săptămîinii – program informativ preluat de la Radio Budapesta 15.55 Încheiere

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este cuprins din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lîngă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debretin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Avanspremierea Ecranului nostru, 18 aprilie 1998, MTV 2, ora 8.50 (reluare)

În această duminică, Biserica Ortodoxă prăznuiește învierea din morți a Domnului nostru Iisus Hristos. În cinstea celei mai mari sărbători a ortodoxiei, Redacția românească a Televiziunii Maghiare va difuza un film documentar despre cele mai frumoase biserici de lemn din Maramureș. Imaginile sînt însoțite de fragmente din romanul „Frații Karamazov”, de marele clasic rus Dostoievski, roman în centrul căruia stă tocmai credința. Filmul a fost realizat inițial pentru telespectatorii maghiari, fiind pregătit în limba maghiară.
Realizator: Aurel Becan